

володіє набором якостей та вмінь, необхідних для управління організацією та її процвітання в швидкоплинних умовах зовнішнього середовища, але й вміє підготувати кваліфікованих послідовників та наступників. Основним механізмом такого двигуна є наявність у вже існуючих лідерів точки зору, що може передаватися — чітко структурована система ідей, що базуються на знаннях та цінностях, які формулюються лідером таким чином, що повністю та без заперечень сприймаються послідовниками.

В теорії та практиці лідерства і до сьогодні залишається проблемною оцінка ефективності лідерства. Одним із можливих підходів до її визначення є порівняння основних показників діяльності підприємства в динаміці (до та після проявів лідерства). Такий підхід до спроби визначити ефективність лідерства не є досконалим. Найбільш проблемними в даному випадку є два аспекти — виокремлення результатів отриманих підприємством саме завдяки лідерству та розуміння ситуаційності необхідних компетенцій як і самого лідерства взагалі.

Безсумнівним є той факт, що філософія лідерства повинна ставати панівною для сучасних підприємств, що прагнуть претендувати на лідерські позиції на ринку і як наслідок забезпечувати свою конкурентоздатність на довгострокову перспективу.

Література

1. Гибсон Дж. Л., Иванцевич Д. М., Доннелли Д. Х. Организации: поведение, структура, процессы: Пер. с англ. — 8-е изд. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 662 с.
2. Филонович С. Р. Лидерство и практические навыки менеджера: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 9. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 288 с.
3. Шеклтон В. Психология лидерства в бизнесе. — СПб.: Питер, 2003. — 222с.

УДК 656.078.80: 338.2(477)

А. І. Яковлєв, д-р екон. наук, проф.,
зав. кафедрою економіки і маркетингу,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ВПЛИВ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ НА СТВОРЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНИХ ІННОВАЦІЙ

Пропонується дефініція наукоємності з урахуванням сучасного етапу інноваційних зрушень, розвитку економіки знань. Запропоновано комплекс показників наукоємності, їх вплив на створення конкурентоздатних інновацій.

The notion of R&D is defined in view of the current phase of innovation shifts and development of the knowledge-based economy. A system of indicators for R&D intensity is offered, their influence on creation of competitive innovations.

Становлення економіки знань на сучасному етапі є рушійною силою інноваційного розвитку держави. Тому у високо розвинутих країнах спостерігається бурхливе зростання наукоємних галузей, що сприяють завоюванню конкурентоздатними товарами світового ринку. Однак для подальшого зростання цього процесу в Україні постає також завдання чіткого визначення понять наукоємності та показників її оцінки. Така проблема актуальна, оскільки в світі на сьогодні не існує єдиних тлумачень такого поняття. Чимало авторів визначають наукоємну галузь як таку, що потребує значних капіталовкладень [1, с. 119]. Однак такий підхід — однобічний.

Пропонується під наукоємністю виробництв, послуг, галузей вважати дія, націлені на створення принципово нових товарів і послуг, які сприяють вирішенню важливих завдань, збільшенню престижу держави, покращанню життєвого і культурного рівня населення. Вони в найбільшій мірі визначають науково-технічний прогрес, інноваційний розвиток, розвиток економіки знань, що у найбільшому ступені сприяють розвитку економіки держави, підвищенню її експертного потенціалу за рахунок створення конкурентоздатних товарів.

Що стосується показників оцінки наукоємності, то в існуючій літературі використовуються переважно витратні показники, що не дозволяє достатньою мірою визначити її ефективність. Найбільш недосконалим, на нашу думку, є показник, що характеризує відношення обсягу вкладень на проведення науково-дослідних робіт та розробок до обсягу виробництва відповідної продукції [1, с. 154].

Передова продукція повинна мати міжнародне визнання. Тому доцільно враховувати позитивне сальдо у зовнішньоекономічній діяльності, кількість розроблених патентів [2, р. 61]. Однак у такому вигляді вони не висловлені у грошовому вимірі, що не дає можливість визначити величину ефекту від їх наявності.

Мають сенс також якісні показники наукоємності такі, як визначення галузей, де використовуються найновіші технології (з нашої точки зору слід додати і обладнання), досягнуто високий рівень якості (з нашої точки зору краще було б сказати — конкурентоздатності), мають місце високі експортні квоти, експорт технологій та ноу-хау, науково-технічне співробітництво і виробнича кооперація з зарубіжними фірмами, що швидко розвиваються [3, с. 158—159]. Однак вони також не пов'язані з грошовим виміром.

У цьому зв'язку на основі аналізу пропонуємо відповідно систему показників наукоємності. Вони можуть бути як абсолютними, так і відносними — на одиницю витрат, на одного (або тисячу) працюючого та ін. Результати НДДКР впливають із багаторічної роботи. І не кожного року в організації можна створювати принципово нове. Зарубіжний досвід свідчить, що інноваційною слід вважати компанію, в якій за п'ять років номенклатура продукції змінюється не менш, ніж на 25 %. Тому відповідні показники слід розраховувати в динаміці.

Виходячи з зазначених вище передумов, пропонуємо наступні показники наукоємності: 1) Прибуток. 2) Чистий грошовий дохід. 3) Виручка від реалізації. 4) Обсяги випуску. 5) Прибуток по відношенню до витрат. 6) Виручка від реалізації по відношенню до витрат. 7) Виручка від продажу по відношенню до кількості нововведень. 8) Валютна виручка по відношенню до витрат НДДКР. 9) Величина чистої продукції від впровадження нововведень у даній організації. Її сума по всіх вітчизняних суб'єктах, що розробляють і впроваджують інновації, характеризує зростання національного доходу за рахунок такого фактору і відповідно їх ефективність на макроекономічному рівні. 10) Частка відкриттів у загальній кількості виконаних НДДКР, у т. ч. принципово нових.

У той же час, необхідно розрахувати і деякі витратні показники, які визначають фінансово-кадровий стан наукових досліджень в державі, галузі, в організації: 1) Частка витрат на НДДКР у загальному обсязі продажу. 2) Кількість зайнятих у відповідних роботах у загальній кількості працюючих. 3) Частка витрат на НДДКР у бюджеті фірми, галузі, країни.

Серед якісних показників, на нашу думку, слід використати такі, як конкурентоздатність міжнародних розробок, кількість країн, які використовують розробки даної організації, галузі, країни.

Література

1. *Моисеева Н. К., Анискин Ю. П.* Конкурентоспособность, маркетинг, обновление: В 2-х т. — М.: Внешторгиздат, 1993, т.
2. *The Economist.* — 2003, May 31.
3. *Основы внешнеэкономических знаний / Ред. Долгов С. И. и др.* — М.: Высшая школа, 1990.

УДК 330.341.1 : 303.42

О. І. Яшкіна, канд. екон. наук,
доц. кафедри маркетингу,
Одеський державний економічний університет

ВИЯВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НОВОЇ НАУКОЄМНОЇ ПРОДУКЦІЇ В МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Запропоновано методику оцінювання конкурентоспроможності нової наукоємної продукції. Інноваційні розробки порівнюються за функціональними та ціновими характеристиками з вітчизняними та іноземними аналогами експертами з боку науки та виробництва.

The method of evaluation of competitiveness of new innovation products is offered. Innovative developments are compared after functional and price descriptions with domestic and foreign analogues by experts from the side of science and production.

Динаміка розвитку суспільства визначається ефективністю інноваційних процесів. Ці процеси є домінантним чинником підвищення конкурентоспроможності та національної безпеки країни. Відсутність маркетингової складової в процесі прийняття рішень з визначення пріоритетних напрямків бюджетного фінансування науково-технологічного розвитку є головним «протидійним механізмом» інноваційного розвитку України. Сьогодні перелік пріоритетних напрямів фінансування науки формується лише на ґрунті точок зору науковців, не враховуючи думку представників бізнес-спільноти.

На наш погляд, для вибору перспективних напрямів державного фінансування наукових досліджень і розробок оптимальним методом є проведення маркетингових досліджень на основі експертного опитування. Формування бази даних для опитування експертів здійснюється за трьома напрямками: